

AIDS NYT61

Sundhedsstyrelsen
AIDS-sekretariatet

JANUAR 1993

AIDS - OMTANKE BESKYTTER

Sundhedsstyrelsen

- 40 millioner til AIDS-oplysning i 1992
- Ny vejledning om sex-sygdomme med råd om smitteopsporing
- Lokal AIDS-oplysning
- Lokal kontakt til 563 arbejdspladser på et år
- Dobbelt beskyttelse med kondom og plastic-pude?
- Stofbrugere til AIDS-seminar
- Bøger:
»Bag ved AIDS er der altid et ansigt« og
»HUG om AIDS«

Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek
Nørre Allé 49, DK 2200 København N.

0902-5375

200005737558

AIDS:

Oplysning for 40 millioner i 1992

Ca. 40 millioner kr. blev der brugt i Danmark i 1992 til oplysning og forebyggelse på AIDS-området.

For første gang er der lavet en samlet oversigt over hvor mange offentlige midler, der bruges til HIV/AIDS-forebyggelse i amterne. Bevillingerne i de enkelte amter fremgår af figuren.

Hvis Københavns og Frederiksberg kommune medregnes bliver de samlede udgifter i amterne ca. 14 mill. kr. Det er ikke muligt at få præcise oplysninger om, hvor mange midler der bruges i primærkommunerne.

Staten bruger 26 millioner.

De samlede statslige bevillinger til AIDS-oplysning har de sidste par år ligget nogenlunde konstant. Tallene fremgår af tabellen.

AIDS-puljen anvendes i meget betydeligt omfang til støtte til projekter med tilknytning til de frivillige organisationer og anden decentral oplysning/forebyggelse.

En betydelig del af de oplysningsmidler, Sundhedsstyrelsen administrerer, går til oplysningsaktiviteter i de enkelte amter/kommuner. I 1992 anvendte Sundhedsstyrelsen således ca. 2,5 mill. kr. i

forbindelse med CEN/LOK-kampanjer. Mange andre aktiviteter, der finansieres af Sundhedsstyrelsen, er rettet enten til særlige målgrupper (f.eks. skoleungdom, flygtninge/indvandrere, sundhedspersonalet, arbejdspladserne, rejsende) eller benyttes i den decentrale oplysningsindsats (pjecer, materiale til lokalradioer m.v.).

Det fremgår således, at også når det gælder de statslige bevillinger, går de fleste midler til decentrale oplysningsaktiviteter eller til mere afgrænsede målgrupper. Denne tendens er forstærket i de seneste år. Det er ret begrænsede midler, der anvendes til dagbladsannoncering m.v. i forbindelse med brede, offentlige kampanjer. Kampagnen i nov.-dec. 1992 med temaet »AIDS kan ikke helbredes, kun forebygges. Vil du vide mere, så snak med din læge eller ring til AIDS-linien« havde et annoncebudget på ca. 1,7 mill. kr.

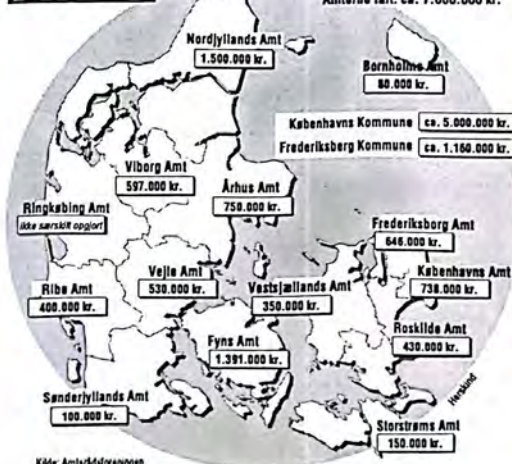
npr

	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Sundhedsstyrelsens oplysningsindsats	15,0	18,0	15,0	10,0	14,0	12,5
AIDS-puljen	2,5	9,1	9,1	5,8	6,0	3,0
Tilskud til frivillige organisationer	-	2,9	1,4	1,4	2,4	8,1
AIDS-linien	1,5	2,0	2,1	2,1	2,1	2,6
I alt	19,0	32,0	27,6	19,3	24,5	26,2

I 1991 blev der ekstraordinært givet 1,5 mill. til Grønland.

AIDS

Amtskommunale udgifter til forebyggelse og sundhedsfremme på AIDS-området i 1992
Amterne i alt: ca. 7.660.000 kr.

Ny vejledning om sex-sygdomme:

Råd om smitteopsparing

Med mindst 20.000 tilfælde om året er klamydia den mest udbredte seksuelt overførbare sygdom i Danmark. I modsætning her til er de gammelkendte sex-sygdomme, gonoré og syfilis, næsten nede på et nulpunkt.

Gonoré toppede i 1972 med ca. 17.000 tilfælde og nåede en foreløbig bund i 1991 med kun 1.331 tilfælde.

I 1981 var der ca. 600 syfilis-tilfælde mod kun 33 i 1991. Syfilis er blevet en yderst sjældent sex-sygdom i Danmark. De fleste af de 33 tilfælde i 1991 var blevet smittet i udlandet.

Med ca. 300 (konstaterede) HIV-smittede om året er HIV blevet mere udbredt end syfilis – og har formentlig været det siden midten af 80'erne.

Tallene fremgår af »Vejledning for diagnose og behandling af seksuelt overførbare sygdomme«, som Sundhedsstyrelsen udsendte i oktober 1992 til afløsning af vejledningen fra 1989. Den nye vejledning er ændret på en række punkter. Sundhedsstyrelsen finder det meget væsentligt at understrege og opprioritere praktiserende lægers og speciallægers rolle i at forebygge og smittebekæmpe de seksuelt overførbare sygdomme: Tidlig diagnose, effektiv behandling, omhyggelig smitteopsparing og oplysning er de vigtige midler.

Den nye vejledning gør en del ud af smitteopsparing.

Følsomt emne

Sundhedsstyrelsen understreger, at det smitteopsporende arbejde må fastholdes i samme omfang, som

før loven om bekæmpelse af køns-sygdomme blev ophævet d. 1/6 1988. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at amtskommunen/kommunen sikrer de praktiserende læger bistand med dette, f.eks. ved samarbejde med klinikker for kønssygdomme.

– Lægen må søge at motivere patienten til i størst muligt omfang at deltage i smitteopsparing. Lægen må sammen med patienten vurdere, hvem der kan være smitekilden, og hvilke personer, der kan være smittet, idet alle disse personer bør opfordres til at lade sig undersøge. Det er frivilligt for patienten, om han/hun vil oplyse om sine kontakter, hedder det i den nye vejledning.

– Den kliniske del af undersøgelsen bør være overstået, og der bør foreligge en sikker diagnose. Den, der foretager smitteopsparing, og patienten bør sidde over for hinanden som ligeværdige samtalepartnere. Man bør være opmærksom på, at der kan være tale om følsomme emner, som patienten måske aldrig har drøftet med andre, specielt ikke behandlere. Der kan f.eks. være tale om utroskab eller kontakt med ukendte eller anonyme partnere.

– Patienten kan vælge selv at underrette sine kontakter, men det er vigtigt også at tilbyde patienten hjælp til dette....

Mange patienter gør selv en stor indsats med henblik på smitteopsparing, selv om de er afvisende i første omgang.

– Hvis patienten er i besiddelse af nøjagtige data, kan der ved lægens henvendelse til kontakterne benyttes et standardbrev (se illustration). Patientens egne data må ikke fremgå af et brev til en kon-

Dato

Kære

Jeg har fået oplyst, at du kan være blevet smittet med en seksuelt overførbare sygdom og tilråder dig derfor at blive undersøgt og eventuelt behandlet.

Du kan være smittet, selv om du ikke mærker noget.

Du kan henvende dig til undersøgelse hos din egen læge eller på et af de steder, der er anført bag på denne skrivelse.

Hvis der er noget, du er i tvivl om, er du velkommen til at ringe på ovenstående telefonnumre.

Med venlig hilsen

Rådgiver

takt. Der bør anvendes en neutral og almindeligt frankeret kuvert uden afsenderadresse.

Tavshedspligt

Den nye vejledning indeholder også et afsnit om lægers pligt og patienters ret ved bekæmpelse af smittesomme sygdomme.

– Tavshedspligten har grundlæggende betydning for tilliden mellem patienter og behandlingssystemet. Dette gælder også i sammenhæng med seksuelt overførbare sygdomme, herunder HIV og AIDS, hvor der er tale om meget følsomme personoplysninger, hedder det.

– Tavshedspligten kan dog fraviges undtagelsesvist, hvis man handler i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv. Fravigelse af tavshedspligten kan kun ske efter en konkret vurdering i de enkelte tilfælde.

– Der kan være tale om et tilfælde, hvor en person med en seksuelt overførbare sygdom ikke vil fortælle sin ægtefælle/samlever om sin smittestatus. Her vil lægen, efter at have forsøgt at motivere patienten til selv at informere, efter Sundhedsstyrelsens opfattelse være berettiget til af hensyn til andres tarv at orientere den anden part p.g.a. den nærliggende smitterisiko. Også hensynet til et barns tarv kan begrunde en fravigelse af tavshedspligten eller ligefrem en pligt til at udtale sig.

I tvivlstilfælde tilrådes det at søge vejledning hos embedslægen eller i Sundhedsstyrelsen.

j-mil

Lokal AIDS-oplysning:

Godt og dårligt fra CEN/LOK i København

22 offentlige og 6 private arbejdspladser samt 3 faglige organisationer med ialt ca. 900 medarbejdere i Københavns Kommune fik i 1992 besøg af 20 informatører, der gav oplysning om AIDS.

Det fremgår af »Rapport fra CEN/LOK - en AIDS kampagne i Københavns Kommune«, som er udsendt af Stadslægen. Der er ikke tale om en egentlig evalueringsrapport, men snarere om en redegørelse for de tanker, processer og arbejdsgange, der har ligget bag kampagnen. Der kommer senere evalueringer af nogle af kampagnens aktiviteter.

Den aktuelle rapport omtaler dog både aktiviteter, der er gået godt, og andre, der er gået mindre godt.

Det lykkedes f.eks. at få gang i møder på arbejdspladser, men det er nødvendigt med mere markedsføring og flere ressourcer på dette område.

En kvindegruppe fik ikke adgang til Fitness Centre, men det lykkedes den at lave en høring om kvinder, HIV og børn i Landstingssalen på Christiansborg med stor mediedækning. Og der er blevet sat en oplysningsindsats i gang blandt indvandrerkvinder.

I arbejdsgruppen om mænd, der har sex med mænd, prøvede man med »Oaseprojektet« at få kontakt med mænd, der ikke identificerer sig som bøsser, men har sex med mænd. Det gjorde man bl.a. ved at sætte klistermærker om sikker sex op på offentlige toiletter. Og i flere af byens parker blev der sat »kondom-automater« op i form af »fuglekasser« i træer. Et antal frivillige fra Landsforeningen for Bøsser og

Lesbiske blev trænet i at virke som informatører om sikker sex på de udendørs træffesteder. Kondomforbruget fra de opsatte automater blev væsentligt større end forventet. Der er endvidere sat initiativer i gang i forhold til såkaldte »lædermænd«.

Arbejdsgruppen om stofmisbrugere stod bag teaterstykket »Himmelekspress« og et busprojekt. Teaterstykket blev opført 10 gange for ialt ca. 900 personer, bl.a. med to forestillinger i fængsler.

Informations-bussen, der bl.a. skulle aflive myter om stofmisbrugere og AIDS, kørte rundt i byen i en måned og havde 20 »udrykninger« af 4 timers varighed.

Ungdomsgruppen uddannede unge til at lave ung-til-ung oplysning om AIDS i folkeskoler og på gymnasier - med god respons. »Gummilandets klokker« med unge fra Vesterbro Ungdomsgård blev vist 22 gange.

113 af Københavns ca. 300 praktiserende læger meldte sig til et 3 timers kursus om »Kunsten at fortælle om en positiv HIV-test«. Til gengæld måtte et oplysningsseminar for præster aflyses, da der kun

kom tre tilmeldinger. Det lykkedes heller ikke at få gang i en indsats over for grønlændere i København.

j-mil

Kondomer til diskoteker m.v. i Sønderjylland

I de sidste måneder af 1992 fandt Mødestedsprojektet sted i Sønderjylland i forbindelse med CEN/LOK-kampagnen.

Der blev sat kurve med kondomer og oplysningsmaterialer om AIDS frem på steder, hvor voksne mødes og følges hjem fra. Bl.a. Højer Grill, Postgården i Løgumkloster, Røde Kors Kursuscenter i Padborg, Tinsoldaten i Gråsten, Café Smøgen i Sønderborg, Fjordkroen i Aabenraa, Rødding Højskole, Sønderjyllands Husholdnings- og Håndarbejderskole, Restaurant Hjørnet i Toftlund, Chr. d. 7's Bodega i Christiansfeld og Diskotek Mirage i Vojens.

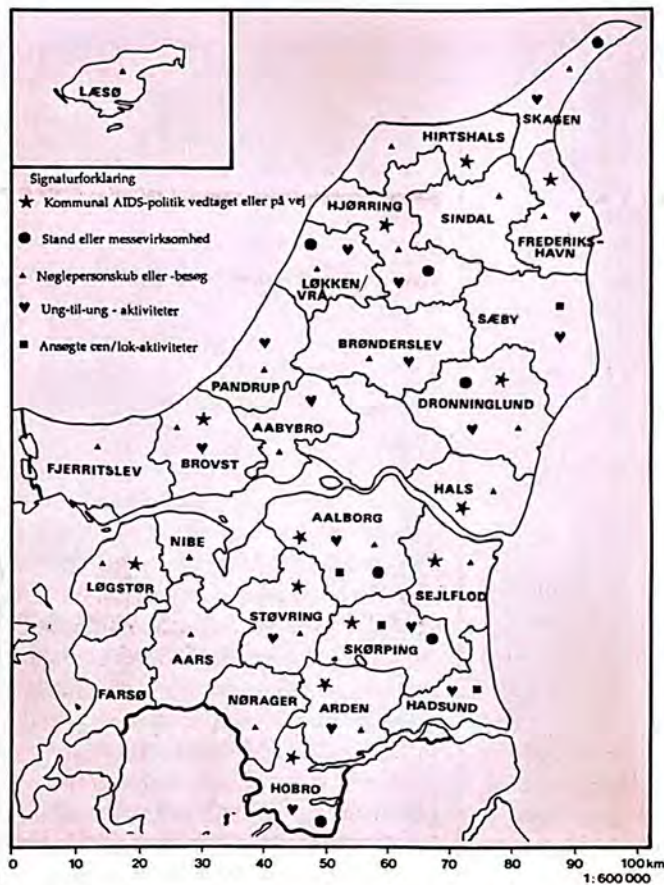
Lokal AIDS-oplysning:

Rapport om CEN/LOK i Nordjylland

Nordjyderne er ikke trætte af at høre om HIV og AIDS. Både enkeltpersoner og grupper i lokalsamfundene engagerer sig i stigende grad i oplysningsarbejdet. Og to ud af tre kommuner i Nordjyllands Amt har – eller er i gang med at få – en kommunal AIDS-politik.

Det er hovedkonklusionerne i den rapport, som Nordjyllands Amt har udgivet om forløbet af CEN/LOK-kampagnen i 1992. Den fyldige rapport beskriver og opsummerer kampagnens aktiviteter, erfaringer og resultater. Den giver desuden et overblik over hvilke aktiviteter, der fortsætter efter den officielle afslutning på CEN/LOK. Og det er slet ikke så få. Rapporten kan fås ved henvendelse til Nordjyllands Amts AIDS-Sekretariat på tlf. 98 15 62 22.

a-lou

Københavns Amt:

Høflig oplysning på 9 sprog

– Vi lærte at gå indirekte til sagen. Al omtale skal ske ved generelt at bruge flertalsformer (mænd og kvinder) for at undgå blufærdigheds-krænkelser. Aldrig sige, at det kunne ske for tilhørerne, men altid for andre mennesker. Måske fik vi pointen ind hos tilhørerne ved at sige, at man faktisk havde hørt om, at nogen var blevet smittet.

– Og så kan man blive helt gode venner med folk, når man erklærer sig overbevist om, at det med grønne aber *ikke* har noget at gøre med, at man de pågældende steder har sex med aber.

AIDS-nøgleperson i Københavns

Amt, konsulent Ib Anthonsen, beretter om sine erfaringer med at give AIDS-oplysning til asyl-ansøgere.

Københavns Amts AIDS-information fik for kort tid siden en henvendelse fra Dansk Røde Kors' asylcenter i Kongelunden om hjælp med AIDS-oplysning.

Tre nøglepersoner fra amtet var på centret i tre dage. Røde Kors stillede med 9 tolke, for der skulle formidles til asyl-ansøgere fra Sri Lanka, arabiske områder, det tidligere Jugoslavien, Albanien, Rusland og Afrika.

Og mænd og kvinder skulle informeres hver for sig.

Nøglepersonerne startede med at informere tolkene. Disse orienterede nøglepersonerne om de forskellige kulturer, og hvordan nøglepersonerne skulle fremtræde som høflige mennesker, der i hvert fald ikke ville krænke nogen.

Ib Anthonsen konkluderer, at AIDS-informationen bør opretholde kontakten til lejrene og sørge for, at der er paratviden til de spørgsmål, som helt sikkert findes hos asyl-ansøgerne. Det bør overvejes at få personale fra lejrene ind i nøgleperson-korpset.

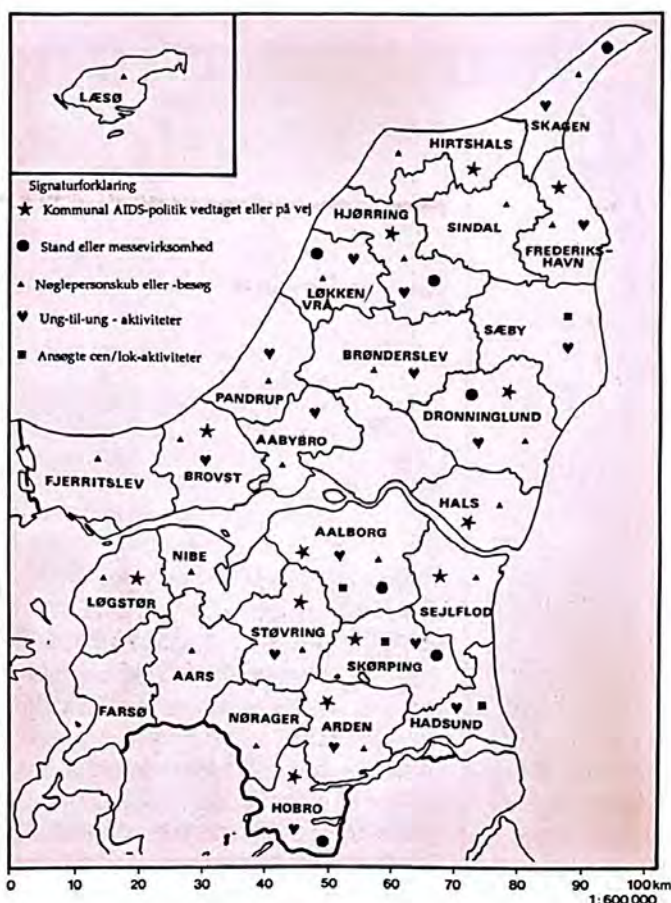
Lokal AIDS-oplysning:

Rapport om CEN/LOK i Nordjylland

Nordjyderne er ikke trætte af at høre om HIV og AIDS. Både enkeltpersoner og grupper i lokalsamfundene engagerer sig i stigende grad i oplysningsarbejdet. Og to ud af tre kommuner i Nordjyllands Amt har – eller er i gang med at få – en kommunal AIDS-politik.

Det er hovedkonklusionerne i den rapport, som Nordjyllands Amt har udgivet om forløbet af CEN/LOK-kampagnen i 1992. Den fyldige rapport beskriver og opsummerer kampagnens aktiviteter, erfaringer og resultater. Den giver desuden et overblik over hvilke aktiviteter, der fortsætter efter den officielle afslutning på CEN/LOK. Og det er slet ikke så få. Rapporten kan fås ved henvendelse til Nordjyllands Amts AIDS-Sekretariat på tlf. 98 15 62 22.

a-lou

Københavns Amt:

Høflig oplysning på 9 sprog

– Vi lærte at gå indirekte til sagen. Al omtale skal ske ved generelt at bruge flertalsformer (mænd og kvinder) for at undgå blufærdigheds-krænkelser. Aldrig sige, at det kunne ske for tilhørerne, men altid for andre mennesker. Måske fik vi pointen ind hos tilhørerne ved at sige, at man faktisk havde hørt om, at nogen var blevet smittet.

– Og så kan man blive helt gode venner med folk, når man erklærer sig overbevist om, at det med grønne aber *ikke* har noget at gøre med, at man de pågældende steder har sex med aber.

AIDS-nøgleperson i Københavns

Amt, konsulent Ib Anthonsen, beretter om sine erfaringer med at give AIDS-oplysning til asyl-ansøgere.

Københavns Amts AIDS-information fik for kort tid siden en henvendelse fra Dansk Røde Kors' asylcenter i Kongelunden om hjælp med AIDS-oplysning.

Tre nøglepersoner fra amtet var på centret i tre dage. Røde Kors stillede med 9 tolke, for der skulle formidles til asyl-ansøgere fra Sri Lanka, arabiske områder, det tidligere Jugoslavien, Albanien, Rusland og Afrika.

Og mænd og kvinder skulle informeres hver for sig.

Nøglepersonerne startede med at informere tolkene. Disse orienterede nøglepersonerne om de forskellige kulturer, og hvordan nøglepersonerne skulle fremtræde som høflige mennesker, der i hvert fald ikke ville krænke nogen.

Ib Anthonsen konkluderer, at AIDS-informationen bør opretholde kontakten til lejrene og sørge for, at der er paratviden til de spørgsmål, som helt sikkert findes hos asyl-ansøgerne. Det bør overvejes at få personale fra lejrene ind i nøgleperson-korpset.

AIDS på arbejdspladsen:

Lokal kontakt til 563 på et år

På lokalt plan har der fra oktober 1991 til oktober 1992 været kontakt til 563 arbejdspladser i forbindelse med kampagnen »HIV og AIDS på arbejdspladsen«.

Det viser en undersøgelse, som fuldmægtig Bjørn Knudsen, Sundhedsstyrelsen, har lavet på baggrund af evalueringsskemaer fra amterne.

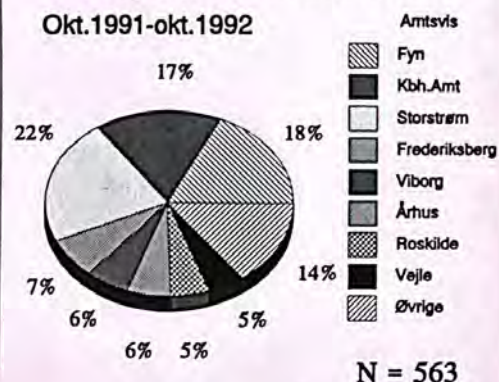
For at få et indtryk af kampagnen i lokalmiljøet har Sundhedsstyrelsen lagt op til systematisk indsamling af oplysninger fra amternes AIDS-nøglepersoner og lokale frivillige organisationer. Stort set alle amter har prioriteret kampagnen højt, dels gennem brug af Sundhedsstyrelsen materialer og konsulenter, dels gennem de mange kontakter til konkrete lokale arbejdspladser – ialt 563. Se figuren.

Når relativt få amter tegner sig for hovedparten af kontakterne, hænger det dels sammen med et aktivt og velfungerende korps af nøglepersoner, dels med en særlig prioritering i form af at enkeltpersoner har kunnet bruge tid og kræfter på at opnå kontakt til arbejdspladserne.

Kont. med arb.pladser	Antal
Københavns Kommune	16
Frederiksberg Kommune	39
Københavns Amt	96
Frederiksborg Amt	6
Roskilde Amt	28
Vestsjællands Amt	11
Storstrøms Amt	124
Bornholms Amt	14
Fyns Amt	102
Sønderjyllands Amt	22
Ribe Amt	0
Vejle Amt	27
Ringkøbing Amt	0
Århus Amt	33
Viborg Amt	33
Nordjyllands Amt	12
I alt:	563

Arbejdspladskontakter

Okt.1991-okt.1992

Ud af de 563 kontakter er de 237 skabt af amtet m.v., mens 306 kontakter er indledt af arbejdspladsen. Mange arbejdspladser har taget kampagnematerialet seriøst og bl.a. brugt adresselisten over kontaktpersoner i »Ekstra Avisen«.

Der er nogenlunde lige mange offentlige og private arbejdspladser i det samlede antal kontakter. I de amter, hvor der har været mange kontakter, er der relativt mange private arbejdspladser, mens det mest er offentlige arbejdspladser i amter med få kontakter.

I 335 tilfælde ud af de 563 kontakter har henvendelsen resulteret i mødevirksomhed. Det svarer til

60 pct. af kontakterne, og det, mener Sundhedsstyrelsen, er et godt resultat af den store indsats. Over 70 pct. af arbejdspladsmøderne har været for »alle medarbejdere«, oftest på arbejdspladser med over 50 ansatte. Flere end halvdelen af møderne om AIDS på arbejdspladsen har været mere end to timer.

45 (8 pct.) af de 563 arbejdspladser har kendskab til HIV-smittede medarbejdere.

Kampagnen om HIV og AIDS på arbejdspladsen kører fortsat, men allerede efter dens første år står det for Sundhedsstyrelsen klart, at der hidtil har været tale om en vellykket kampagne. j-mil

2,3 mill. kr. fra AIDS-puljen

Sundhedsministeriets AIDS-pulje har givet støtte til følgende projekter i forbindelse med september-terminen 1992:

HIV-Danmark har fået 528.000 kr til oprettelse af HIV-pensionatet – et tilbud om midlertidigt ophold for personer berørt af HIV. Støtten er givet under forudsætning af, at der opnås sikkerhed for, at pensionatet etableres.

Positivgruppen har fået 300.000 kr til psykosocial støtte til bøsser og biseksuelle mænd med HIV/AIDS.

Læge Suzanne Nelsing har fået 278.551 kr til en undersøgelse om

»erhvervsbetinget blodeksposition blandt danske læger – epidemiologi og forebyggelse i en tid med HIV«.

Prostitutionsgruppen i »Kvinder og AIDS« har fået 40.000 kr til udgivelse af en informationspjece for prostituerede. Gruppen har endvidere fået 30.000 kr til et seminar for kvindelige stofmisbrugere og prostituerede.

Læge Jan Fouchard har fået 151.213 kr til en undersøgelse om »risikabel seksuel adfærd mellem danske mænd«, en opfølgning på en tidligere adfærdsundersøgelse.

Danmarks Bløderforening har modtaget 270.000 kr til psykoso-

cial støtte til HIV-positive blødere og deres nærmeste familiemedlemmer.

Psykolog Birgit Bruun Rasmussen har fået 96.311 kr til projektet FREIA om HIV-smittede kvinder i Norden.

260.000 kr er gået til AktHIV-huset i Århus til en koordinatorstilling.

Landsforeningen Ungdomsringen har fået 75.000 kr til projektet »Piger i front« i ungdomsklubber.

AIDS-Fondet har modtaget 278.000 kr til oprettelse af et mødested for gruppen Kvindeliv og HIV.

Prævention:

Dobbelt beskyttelse med kondom og plastic-pude?

- Det nytter ikke, at vi stirrer os blinde på kondomet - og eventuelt nu også Femidomet - som den eneste beskyttelse mod HIV-virus. For vi svigter de patienter, som vi af den ene eller anden grund ikke kan få til at bruge kondomer.

Det mener gynækolog Jan Blaabjerg, Herlev Sygehus.

Han ønsker sig en mere åben debat om alternativer til kondomet. Både i forhold til AIDS-forebyggelse og i forhold til antikonception. Og han ser gerne begrebet »dobbelt beskyttelse« mere almindelig anerkendt.

Med dobbelt beskyttelse mener Jan Blaabjerg helt konkret brug af flere præventionsmidler samtidig. For eksempel kondom sammen med spiral eller med sæd/virusdræbende skum. Eller det efter hans mening alt for oversete middel »Today« sammen med kondom eller et andet præventionsmiddel.

Today, som produceres af firmaet Wyeth, har været godkendt på det danske marked siden 1987, uden at produktet nogensinde er »slået igennem«. Dette i modsætning til blandt andet USA, hvor Today årligt bliver solgt i 70 mio. eksemplarer.

Puden

Today består kort fortalt af en ca. én centimeter tyk polyurethan-pude på størrelse med en femkrone. Puden indeholder det sæd- og virusdræbende præparat Nonoxynol-9. Puden opblødes i vand før brug, og den føres op i skeden. Dette kan ske op til 24 timer før samleje. Puden vil gennem 36 timer afgive en jævn dosis Nonoxynol-9, hvilket giver stor sikkerhed mod graviditet og smitteoverførsel med HIV.

Puden er til éngangsbrug, og tre styk koster kr. 49,50. Når puden fjernes igen, sker det ved at trække i en snor efter samme princip som en tampon.

Hvis puden anvendes korrekt, giver den en sikkerhed mod graviditet på ca. 95 procent. Sikkerheden mod overførsel af HIV er ikke dokumenteret, men en undersøgelse blandt prostituerede i Thailand har vist endog meget gode resultater i forhold til de seksuelt overførbare sygdomme klamydia og gonoré, nemlig en smitterate på under én procent, hvilket sandsynliggør nogen sikkerhed i forhold til HIV-virus.

En senere undersøgelse blandt en række prostituerede i Nairobi, som havde sår i og omkring skeden, har til gengæld vist, at risikoen for HIV-overførsel øges, hvis man bruger puden som antikonception, mens der er sår i vagina.

- Danske kvinder går normalt ikke rundt med sår i dette område. Og hvis de gør, kommer de under behandling og bliver naturligvis frarådet at bruge andre barriere-metoder end kondom, siger Jan Blaabjerg, som derfor ikke mener, at Nairobi-undersøgelsen rækker væsentligt ved antagelserne fra den Thailandske undersøgelse.

Især til unge

Jan Blaabjerg mener ikke, at puden skal bruges som eneste HIV-forebyggende middel. Han ønsker sig derimod, at specielt unge vil bruge dobbelt beskyttelse. Dels fordi undersøgelser viser, at de ofte glemmer kondomet eller kommer til at bruge det forkert, og dermed udsætter sig for HIV-smitte. Dels for at få færre uønskede graviditeter.

- I en tid, hvor vi fokuserer så

FOTO: ALFA-PRESS

Jan Blaabjerg ønsker, at især unge vil bruge puden i forbindelse med dobbelt beskyttelse mod HIV og graviditet.

meget på AIDS-forebyggelse, har vi tendens til at overse, at uønskede graviditeter kan have alvorlige konsekvenser. 5 procent af alle provokerede aborter medfører infektioner, og 20 procent af disse infektioner resulterer i sterilitet. Og det er jo ganske alvorlige tal. Vi må ikke lukke øjnene for, at de unge altså ikke er konsekvente, når det gælder kondomer, og at antikonceptionsmønsteret faktisk ikke har ændret sig meget gennem de seneste år. Uanset hvor meget vi end ønsker det, siger Jan Blaabjerg.

Han finder puden specielt relevant som supplement til kondomet for helt unge, fordi hans erfaringer som 1. reservelæge på Antikonceptionsklinikken på Herlev Sygehus viser, at de helt unge kvinder tager afstand fra en række af de andre midler.

- De vil ikke bruge skum, fordi de finder det klistret og ulækkert. De bryder sig heller ikke om pessa-

(Fortsættes side 8)

Prævention:

Dobbelt beskyttelse med kondom og plastic-pude?

- Det nytter ikke, at vi stirrer os blinde på kondomet - og eventuelt nu også Femidomet - som den eneste beskyttelse mod HIV-virus. For vi svigter de patienter, som vi af den ene eller anden grund ikke kan få til at bruge kondomer.

Det mener gynækolog *Jan Blaabjerg*, Herlev Sygehus.

Han ønsker sig en mere åben debat om alternativer til kondomet. Både i forhold til AIDS-forebyggelse og i forhold til antikonception. Og han ser gerne begrebet »dobbelt beskyttelse« mere almindelig anerkendt.

Med dobbelt beskyttelse mener Jan Blaabjerg helt konkret brug af flere præventionsmidler samtidig. For eksempel kondom sammen med spiral eller med sæd/virusdræbende skum. Eller det efter hans mening alt for oversete middel »Today« sammen med kondom eller et andet præventionsmiddel.

Today, som produceres af firmaet Wyeth, har været godkendt på det danske marked siden 1987, uden at produktet nogensinde er »slået igennem«. Dette i modsætning til blandt andet USA, hvor Today årligt bliver solgt i 70 mio. eksemplarer.

Puden

Today består kort fortalt af en ca. én centimeter tyk polyurethan-pude på størrelse med en femkrone. Puden indeholder det sæd- og virusdræbende præparat Nonoxynol-9. Puden opblødes i vand før brug, og den føres op i skeden. Dette kan ske op til 24 timer før samleje. Puden vil gennem 36 timer afgive en jævn dosis Nonoxynol-9, hvilket giver stor sikkerhed mod graviditet og smitteoverførsel med HIV.

Puden er til éngangsbrug, og tre styk koster kr. 49,50. Når puden fjernes igen, sker det ved at trække i en snor efter samme princip som en tampon.

Hvis puden anvendes korrekt, giver den en sikkerhed mod graviditet på ca. 95 procent. Sikkerheden mod overførsel af HIV er ikke dokumenteret, men en undersøgelse blandt prostituerede i Thailand har vist endog meget gode resultater i forhold til de seksuelt overførbare sygdomme klamydia og gonoré, nemlig en smitterate på under én procent, hvilket sandsynliggør nogen sikkerhed i forhold til HIV-virus.

En senere undersøgelse blandt en række prostituerede i Nairobi, som havde sår i og omkring skeden, har til gengæld vist, at risikoen for HIV-overførsel øges, hvis man bruger puden som antikonception, mens der er sår i vagina.

- Danske kvinder går normalt ikke rundt med sår i dette område. Og hvis de gør, kommer de under behandling og bliver naturligvis frarådet at bruge andre barriere-metoder end kondom, siger Jan Blaabjerg, som derfor ikke mener, at Nairobi-undersøgelsen rækker væsentligt ved antagelserne fra den Thailandske undersøgelse.

Især til unge

Jan Blaabjerg mener ikke, at puden skal bruges som eneste HIV-forebyggende middel. Han ønsker sig derimod, at specielt unge vil bruge dobbelt beskyttelse. Dels fordi undersøgelser viser, at de ofte glemmer kondomet eller kommer til at bruge det forkert, og dermed udsætter sig for HIV-smitte. Dels for at få færre uønskede graviditeter.

- I en tid, hvor vi fokuserer så

Jan Blaabjerg ønsker, at især unge vil bruge puden i forbindelse med dobbelt beskyttelse mod HIV og graviditet.

meget på AIDS-forebyggelse, har vi tendens til at overse, at uønskede graviditeter kan have alvorlige konsekvenser. 5 procent af alle provokerede aborter medfører infektioner, og 20 procent af disse infektioner resulterer i sterilitet. Og det er jo ganske alvorlige tal. Vi må ikke lukke øjnene for, at de unge altså ikke er konsekvente, når det gælder kondomer, og at antikonceptionsmonsteret faktisk ikke har ændret sig meget gennem de seneste år. Uanset hvor meget vi end ønsker det, siger Jan Blaabjerg.

Han finder puden specielt relevant som supplement til kondomet for helt unge, fordi hans erfaringer som 1. reservelæge på Antikonceptionsklinikken på Herlev Sygehus viser, at de helt unge kvinder tager afstand fra en række af de andre midler.

- De vil ikke bruge skum, fordi de finder det klistret og ulækkert. De bryder sig heller ikke om pessa-

(Fortsættes side 8)

FOTO: ALFA-PRESS

(Fortsat fra side 7)

ret, fordi de skal til læge først, fordi det er kompliceret, og fordi de skal smøre creme på og sætte det op umiddelbart inden samlejet. Pudens har den fordel, at de kan sætte den ind længe før, og at deres partner slet ikke behøver opdage den. Det vil sige, de slipper for at skulle til at gøre noget, når det går hedest til, og de slipper for generthed i forhold til partneren, siger Jan Blaabjerg.

Puden som supplement

En anden gruppe, for hvem puden kan være et nyttigt alternativ, er efter Jan Blaabjergs mening de voksne kvinder, som er vokset op med et frit seksualliv, og som stadig dyrker dette.

De bruger måske spiral eller p-piller, og hvis de eller partneren ikke lige har kondomer, eller hvis han afviser at bruge dem, tager de risikoen.

– Pudens kan her være et godt supplement. Især i de situationer, hvor manden ikke vil bruge kondom, og hvor hun ikke ønsker at presse ham eller afvise ham på grund af det. Og så er der jo den gruppe kvinder, som ikke kan tåle de gængse antikonceptionsmidler

som spiral og p-piller. De bruger måske nok kondom af hensyn til HIV, men de ønsker en større beskyttelse mod graviditet, siger Jan Blaabjerg.

Han frygter ikke, at puden kan blive misbrugt som falsk tryghed eller blive en useriøs konkurrent til kondomet i forhold til HIV.

– Undersøgelser viser, at langt de fleste teoretisk set har en god viden om kontrceptive midler. Ansvarlighed mellem partnere skulle gerne fremtidigt være vores beskyttelse mod HIV. Derfor kan puden som supplement give større beskyttelse mod HIV end et kondom alene. For det andet: det er urealistisk at tro, at vi kan få alle – uanset køn, alder og så videre til at bruge kondom konsekvent. Hvis vi giver dem et valg, kan vi formodentlig forhindre, at nogen bliver smittet. Alternativet er, at de vil lade være med at beskytte sig, siger Jan Blaabjerg.

Han er sammen med lægerne Henning Kvist Poulsen, Esbjerg, og Lars Krag Møller, Hvidovre, i gang med en undersøgelse af en større gruppe brugeres reaktioner på puden.

– Undersøgelsen er slet ikke færdig. Men de foreløbige tendenser viser, at de kvinder, som har prøvet puden, reagerer meget forskelligt. Mange er yderst tilfredse. Men vi må nok erkende, at der en gruppe

kvinder, som ikke kan affinde sig med fornemmelsen af, eller bevidstheden om, at de har et fremmedlegeme i skeden. Det samme gælder proceduren, når puden skal ud. Det foregår lidt på samme måde som med en tampon, og der er simpelthen nogle kvinder, som ikke kan forlige sig med det, siger Jan Blaabjerg.

Undersøgelsens resultater vil blive offentliggjort i et lægeligt tidsskrift, når lægerne er færdige. Blandt andet for at skabe mere debat om begrebet dobbeltbeskyttelse.

a-lou

NOTE

Århus-adresser

Rettelser til adresser på AIDS-rådgivning i Århus (AIDS-Nyt nr 59):

Telefonrådgivning:

AIDS-Info Århus
Tlf. 86 13 65 13
Alle dage kl 19-23.
Vestergade 48 i
8000 Århus C

Personlig rådgivning:

AIDS-Info/
AktHIVhuset Århus
Vestergade 48 i
8000 Århus C
Efter aftale tlf. 86 18 16 46

Støttegrupper:

HIV-gruppen
Vestergade 48 i
8000 Århus C
Tlf. 86 12 43 13 (tirsdag kl 19-22).

Pårørendegruppen

Vestergade 48 i
8000 Århus C
1. og 3. torsdag hver måned
kl 19.30-22.00.

Gruppe for heteroseksuelle par
Vestergade 48 i
8000 Århus C
2. torsdag hver måned kl 19.00-22.00.

TEAR▲HERE
Today
Sponge

Vaginal Contraceptive Sponge

Active ingredient: 1 gm. Nonoxynol-9

Wet Thoroughly Before Use. Read Instructions.

Prævention:

Puden kan give en falsk tryghed

- Det ville da være ideelt, hvis vi kunne få alle til at beskytte sig dobbelt mod HIV og graviditet. Men det er næppe realistisk, så længe budskabet om kondomer ikke er trængt helt igennem. Jeg er bekymret for, at vi snarere skaber forvirring i begreberne, hvis vi generelt går ud med opfordring til dobbeltbeskyttelse.

Det siger professor i hud- og kønssygdomme, *Gunhild Vejlsgaard*, Rigshospitalet.

Hun mener, at der i forvejen er en gruppe kvinder, som praktiserer dobbeltbeskyttelse i form af p-piller eller spiral, som de så kombinerer med kondom, hvis de har risikofærd i forhold til HIV.

Og at det er en logisk og overskuelig måde at dække sig ind på.

Hun mener til gengæld, at en opfordring til dobbeltbeskyttelse med to barrieremetoder som kondom plus Today-puden kan have den modsatte effekt.

- Jeg kan være bekymret for, at nogle vil føle en falsk tryghed ved puden, hvis den bliver for promoveret i HIV-sammenhæng. Med det resultat at de undlader kondomet og nøjes med puden. Og det er dens sikkerhed i forhold til HIV ikke tilstrækkelig dokumenteret til, siger *Gunhild Vejlsgaard*, som dog ikke har nogen indvendinger mod at drage puden ind i den individuelle vejledning.

- Der vil være situationer, hvor den kan være en udmærket løsning. For eksempel hvis kvinden selv er indstillet på at bruge to forskellige barrieremetoder. Eller hvis lægen vurderer, at det ikke er muligt at få kvinden eller hendes partner til at acceptere kondomet. Så er puden bedre end ingenting.

Today-pudens virkemiddel er No-noxynol-9, som virker sæddræ-

bende, og som har vist sig skadeligt for HIV.

Men midlet kan have den bivirkning hos nogle kvinder, at det ændrer skedens naturlige bakterieflo- ra og dermed skaber lokal irritation.

- Det er naturligvis ubehageligt for de kvinder, som det rammer. Og når der er irritation i skeden, er man også mere modtagelig overfor andre infektioner. Herunder HIV. Derfor kræver brug af puden som delvis beskyttelse mod HIV under alle omstændigheder grundig vejledning af en læge. Men bivirkningerne er ikke min største betænkelighed ved puden. Danske kvinder er gode til at opsøge en læge, hvis de har problemer med underlivet. Jeg ser puden som et udmærket middel i nogle situationer. Men nødt til at være i en landsdækkende kampagne med budskabet: Kondom plus pude. Når det er så svært at få folk til at bruge ét middel, hvorfor så tro, at de vil bruge to?, siger *Gunhild Vejlsgaard*.

Gynækologen og obstetrikeren, professor *Mogens Osler*, som er formand for Foreningen for Familieplanlægning, synes principielt, at dobbeltbeskyttelse er en udmærket ting. Men han ser ikke puden som noget særligt godt bud på den ene halvdel af beskyttelsen.

- Vores hovedformål er at forhindre uønskede graviditeter.

Derfor anbefaler vi altid det sikrest mulige præventionsmiddel, og det vil oftest sige p-piller, hvis der ikke er nogle sundhedsmæssige argumenter imod. I situationer, hvor der er risiko for HIV-overførsel, er vores råd at supplere antikonceptionen med kondom, siger *Mogens Osler*, som ikke er udpræget positiv overfor p-pude princippet.

- Effektiviteten i forhold til gravi-

FOTO: ALFA-PRESS

- Jeg kan være bekymret for, at nogen vil undlade kondomet og nøjes med puden, siger *Gunhild Vejlsgaard*.

ditet er lavere end for eksempel pessaret. Sikkerheden mod overførsel af HIV er mig bekendt heller ikke tilbundsående belyst. Så midlet kan ikke bruges alene. Og det vil der være en risiko for, at nogen gør, siger professor *Osler*.

a-lou

NOTE

Femidomet

I AIDS-Nyt nr. 58 blev lægerne *Anette Løwert* og *Erik Gregersen* samt sygeplejerske *Bente Gregersen* fejlagtigt præsenteret som opfindere af Femidomet.

Det er læge *Lasse Hessel*, som patentretligt med rette er opfinder af »kondomet til kvinder«.

Erik og *Bente Gregersen* har medvirket i det forskerteam, som har udviklet og afprøvet Femidomet.

a-lou

AIDS-pulje-projekt:

Stofbrugere til AIDS-seminar

Hvornår har du sidst været til hippie-party? Hvornår har du sidst boet på »hotel«? Hvornår har du sidst hørt din behandler fortælle frække vittigheder?

Sådan lød invitationen fra AIDS-linien til stofbrugere, narkoprostituerede og behandlere om at deltage i et weekendseminar om HIV og AIDS på Tidens Højskole i november.

Temaet var »Livet kan være værd at leve, selv om man er HIV-smittet, og det er muligt at beskytte sig selv«. 32 stofbrugere og 11 behandlere meldte sig. Der var kun plads til 30 deltagere, hvorfor der blev etableret en venteliste.

Rådgiver Kirsten Madsen, AIDS-linien, beskriver sin oplevelse af weekenden:

Da vi stod og skulle afsted med bussen, var der stor frustration og usikkerhed blandt ventelistefolkene: Bare jeg kommer med!

Men 13 udeblev (fængsel, sygdom, ukendt årsag), så PUH-HA regnskabet gik op, og 18 stofbrugere og 11 behandlere (heraf 2 fra AIDS-linien) drog afsted.

Første erfaring: Overbooking er OK, da livet i denne gruppe ændrer sig fra dag til dag.

Stor begejstring over eneværelser, mad og den smukke natur. Som vi siger på AIDS-linien: »Man skal kunne nyde for at kunne yde«, og det motto kommer også til at gælde her.

Fredag aften er der kort præsentation, hvor deltagerne allerede er åbne, bl.a. om egen HIV-status. 4 oplægsholdere er inviteret til at tale om HIV og kærester.

Jens på 19 år, gadebarn og HIV-smittet, fortæller om, hvordan hans pige ikke kunne klare et forhold, hvor han var HIV-positiv. Ronny kan derimod berette, hvordan han

som HIV-smittet med diagnosen AIDS fandt sin kæreste Jan. Jan er ikke smittet, men fortæller om glæder, sorger og valg, der følger med et forhold, hvor HIV er virkelighed. Karen, HIV-positiv mor på meta-don, fortæller om, hvordan hun fandt en elsker, selv om det var svært at fortælle, at hun var HIV-smittet.

For enkelte tilhørere er det svært at tage beretninger ind, som ikke direkte afspejler den barske stofbruger-virkelighed. Andre får øjnene op for, at følelserne er de samme. En enkelt tilhører er for skæv til at følge med, men ellers er der stor fortælle- og spørgelyst fra tilhørerne.

Efter 3 timer er energien opbrugt. For mange er det uvant med koncentration så længe. Derfor aflyses planlagt video og godnathistorie.

Lørdag kl 9.00 er der tilbud om bioenergi i en time, før læge Peter Ege skal holde oplæg. Vi er forberedt på, at der kun vil komme et par stykker. Fordommen bliver gjort til skamme. 19 deltager, og der er flere stofbrugere end behandlere.

Peter Ege, som har stor erfaring med stofbrugere, holder oplæg med fokus på samfundets reaktioner over for stofmisbrugere. Herunder gennemgang af Apotekerforeningens rapport, som lige er udkommet, og hvor fordommene blomstrer i fuldt flor. Fra salen er der harske bemærkninger om, hvordan de bliver nægtet rent værktøj på apotekerne. Jeg tænker: På næste seminar må vi få en dialog med apotekerne.

Eftermiddagen tilbringes i små grupper om: Massage, at danne pressionsgrupper, fakta om HIV og AIDS, og om hvordan man ved at

Der var også hippie-party og mode-show på seminaret.

ændre adfærd måske bliver behandlet bedre af systemet.

Der er størst interesse for pressionsgruppen, men selv en gruppe på tre fungerer godt, da folk har meget på hjerte og har brug for plads.

En pige siger »hver gang jeg er i fængsel...« og pludselig føler jeg det enorme skel i min og hendes virkelighed. Alligevel fungerer det fint med fællesfølelsen, da vi lørdag aften holder hippie-party, modeshow med topmodeller fra egne rækker og fællessange. Der er enorm danselyst til meget sent... men iøvrigt er det nemmere at rydde op efter denne fest, end når AIDS-linien holder weekendseminar samme sted.

Søndagen er helliget fremtiden. Der er lavet udkast til dannelse af en brugergruppe, der aftales møde på AIDS-linien om World AIDS Day på Vesterbro og meget mere. Vi ender med at lægge os på gulvet med hovedet på en andens mave i en stor bunke, og så bliver der fortalt tabu-vittigheder med hoppende maver og dansende hoveder.

Evaluerings: Hvor var det dog en dejlig weekend.

Næste seminarer 21.-23. maj og 19.-21. november 1993, information på AIDS-Linien tlf. 33 91 11 19.

Seminarerne er finansieret af Sundhedsministeriets AIDS-pulje.

Kirsten Madsen

NYE BØGER

Annika Snarre

BAG VED AIDS ER DER ALTID ET ANSIGT

Retten til
at være menneske

Nøgtern analyse og dybt engagement

Sociologen og kriminologen Annika Snarre blev i efteråret 1985 engageret i de retslige konsekvenser af den begyndende AIDS-epidemi. Under sin tilknytning til Det Danske Center for Menneskerettigheder har Annika Snarre arbejdet videre med disse problemer, og resultatet er nu udkommet i bogform.

I betragtning af de alvorlige eksistentielle problemer bogen omhandler, er det fængslende og spændende læsning. Opbygningen er spændende, fordi udgangspunktet er en række citater fra årene 1986 til 1991, fundet i den danske og udenlandske litteratur. Disse citater er udgangspunkter for Annika Snarres behandling af de multifacetterede problemer.

Selv om anmelderen ikke på alle områder er fuldstændig enig i Annika Snarres analyser, giver bogen en nøgtern og sober analyse af problemerne. Formuleret på en måde, der ikke lader tvivl om forfatterens dybe menneskelige engagement i sygdommens påvirkning af det enkelte menneske.

Bogen udkommer på et tidspunkt, hvor holdningen til den dan-

ske AIDS-politik er genstand for en følelsesladet debat i medierne. I den forbindelse er Annika Snarres konklusion vigtig: Der er ingen konflikt mellem samfundets beskyttelse mod smitsomme sygdomme og den enkelte borgers forsvar af den personlige frihed. Bogen kan derfor varmt anbefales alle, der har erkendt AIDS-epidemiens alvor.

Annika Snarre: »Bagved AIDS er der altid et ansigt«. Retten til at være menneske.

Det Danske Center for Menneskerettigheder/Forlaget Thorup. 1992.

Udgivet med støtte fra Sundhedsstyrelsen. 172 sider, 168 kr.

*Jens Ole Nielsen
Overlæge, dr. med.*

– Hug til hvem?

HUG – tidsskriftet for kultur og politik – udkom i december med et tema-nummer om AIDS. Og det er åbenbart herfra inspirationen kom til en stort opsat »nyhed« i bl.a. Det fri Aktuelt og Radio-avisen.

Det er koordinator i Positivgruppen, Erik Ladefoged, der i HUG kritiserer vægten af AIDS-oplysning til målgrupperne unge og kvinder. »Risiko for HIV-smitte blandt 15-19 årige er praktisk talt ikke eksisterende«, og »choktal for bøsser i begyndelsen af 80'erne er i en håndvending blevet til choktal for kvinder i 90'erne«, skriver han. Og argumenterer bl.a. med, at der på halvandet år »kun« er blevet fundet 4 HIV-smittede i alderen 15-19 år, samt at en stor del af de HIV-smit-

tede kvinder i Danmark er blevet smittet i udlandet.

Men der er andre interessante artikler i HUG's temanummer, og i nogle af dem er der modargumenter til Ladefoged.

Journalist Jesper Tang beretter i en spændende artikel om medicinhistorikeren Mirko Grmek's næsten 400 sider lange bog »AIDS' historie«, der er udkommet i Frankrig.

Grmek citeres for, at antallet af AIDS-syge blandt homoseksuelle mænd tager af for tiden, men at det stiger kraftigt for stofmisbrugere og børn. Han mener, at det heteroseksuelle samleje vil blive en væsentligere og væsentligere smittevej i den vestlige verden – ligesom i Afrika. Og Grmek siger, at om fem år vil AIDS være den væsentligste dødsårsag i verden blandt mennesker under 50 år.

Journalisten Poul Birch Eriksen har i en artikel en meget interessant gennemgang af AIDS-debatten i USA med bl.a. basketball-stjernen »Magic« Johnson og præsidenterne Bush og Clinton som hovedpersoner. Han beskriver bl.a., at AIDS fra primært at være en bøssesygdom også er blevet en 3. verdenssygdom – også indenfor USA. HIV/AIDS rammer i stigende grad de sorte, de spanskaltalende, de fattige og de hjemløse i USA.

Samtidig med at forfatteren Michael Fumento blev mediestjerne i amerikansk TV med sin bog »Myten om heteroseksuel AIDS« fra 1990, blev AIDS den hyppigste dødsårsag hos sorte kvinder i New York!

»Magic« har fået USA, også den hvide middelklasse, til at interessere sig for AIDS igen, og Bill Clinton har lovet at føre krig mod AIDS – bl.a. ved at give store bevillinger, som Bush er blevet kritiseret for ikke at gøre.

Men der er mange andre interessante artikler om AIDS i dette temanummer.

HUG nr 64, tidsskrift for kultur og politik, udgivet af forlaget Tiderne Skifter, pris i løssalg 98 kr. j-mil

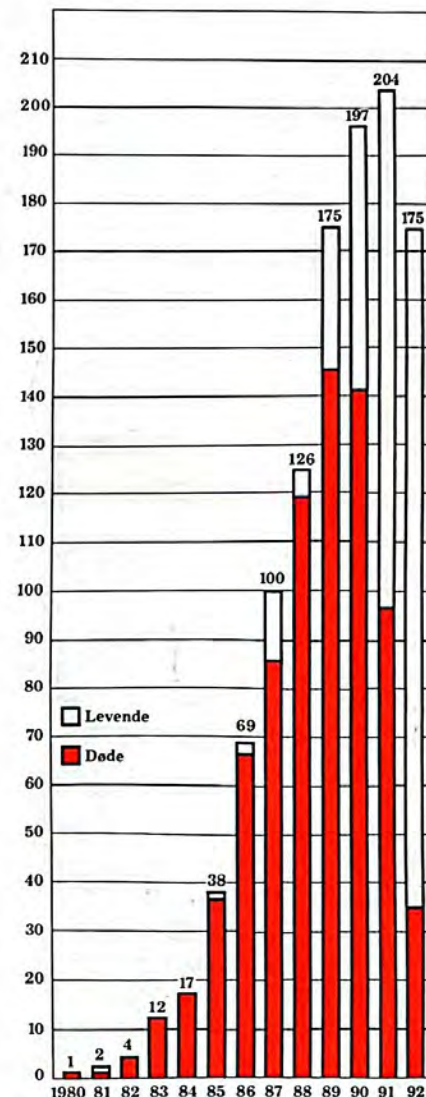
Anmeldte AIDS-tilfælde i Danmark pr. 31.12.1992

NB: Vedr. tallet for 1992.

De sidste par år er der blevet efteranmeldt 10-20 AIDS-tilfælde efter årsskiftet.

Københavns kommune	523
Frederiksberg kommune	137
Københavns Amt	140
Frederiksborg Amt	56
Roskilde Amt	27
Vestsjællands Amt	19
Storstrøms Amt	24
Bornholms Amt	5
Fyns Amt	34
Sønderjyllands Amt	7
Ribe Amt	10
Vejle Amt	18
Ringkøbing Amt	12
Århus Amt	69
Viborg Amt	6
Nordjyllands Amt	23
Andet	10
	1120

Smittet ved	Mænd	Kvinder
Homoseksuel kontakt	832	0
Intravenøst stofmisbrug	44	18
Homoseksuel kontakt og intravenøst stofmisbrug	10	0
Behandling af blødersygdom	23	0
Blodtransfusion	9	11
Heteroseksuel kontakt	95	39
Fødsel eller graviditet	5	4
Ukendt smittemåde	28	2
I alt	1046	74

AIDS-Nyt udgives af Sundhedsstyrelsen.

Redaktion: Niels Peter Rothgardt (ansv.), Bjørn Knudsen og Henning Jørgensen, AIDS-sekretariatet, og journalist Jens-Emil Nielsen, Komiteen for Sundhedsoplysning.

Rådgivende redaktionspanel: Overlæge Jan Gerstoft, Frederiksberg Hospital, AIDS-rådgiver Kirsten Madsen, AIDS-linien, læge Else Smith, Statens Seruminstitut og konsulent Jacob Øhlenschläger, Kriminalforsorgen.

Grafisk tilrettelæggelse: Freddy Pedersen.

Oplag: 21.000 eks.

ISSN 0902-5375

En årgang af AIDS-nyt er på mindst 8 numre af normalt 12 sider. Et årsabonnement tegnes ved at sende 60 kr. til Avispostkontoret, 1535 København V på Gironr. 8 63 79 97.

Adresseændring på levering af AIDS-Nyt sker ved henvendelse til Københavns Postcenter, tlf. 33 32 66 10. Ved vedvarende flytning henvendelse til det lokale posthus.

Forside: Ryg-reklame fra Sundhedsstyrelsen på Vejlbj-Risskovs håndbold-herrer i landspokal-finalen, som kort før jul blev set af ca. 1 mill. på TV.

Nærmere oplysning om AIDS fås hos:

AIDS-Linien, Tlf.: 33 91 11 19 (alle dage 9-23)
AIDS-Info-Fyn, Tlf.: 65 91 11 19 (alle dage 8-24)
AIDS-Info-Århus, Tlf.: 86 13 65 13 (alle dage 19-23)
Grønlandsproget AIDS-linie: Tlf.: 33 91 47 43

Sundhedsstyrelsens skriftlige AIDS-materiale forhandles af Statens Information, Postboks 1103, Nr. Farimagsgade 65, 1009 København K.

Køb af matr.: Tlf.: 33 37 92 28

Ekspedition af gratis materialer: Tlf.: 33 37 92 00